

Statenmededeling

Onderwerp
Warmteplan Brabant

Datum
15 november 2016
Documentnummer
GS: 4073417
PS: 4113371

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

het warmteplan Brabant dat wij hebben vastgesteld en tot uitvoering brengen.

Aanleiding

Het thema 'warmte' verdient onze bijzondere aandacht. Dat staat ook beschreven in het [Uitvoeringsprogramma energie](#). De Brabantse vraag naar 'warmte' is groot: We gebruiken meer energie in de vorm van warmte dan voor transport of elektriciteit. Besparing en de inzet van duurzame (rest)warmte is noodzakelijk voor de transitie naar een energieneutraal Brabant in 2050. Daarom hebben wij in het Warmteplan vastgelegd welke maatregelen we op het gebied van warmte nemen.

Het warmteplan is ook opgesteld in het kader van het Nationale Energie Akkoord (NEA). In het NEA hebben de partijen, waaronder het IPO, afgesproken dat er regionale warmteplannen worden opgesteld. Warmte heeft namelijk een sterk regionale component omdat warmte niet over grote afstanden kan worden getransporteerd, dit in tegenstelling tot elektriciteit en gas.

Bevoegdheid

Het opstellen en uitvoeren van het Warmteplan is een bevoegdheid van ons college, die voortvloeit uit de Energieagenda die uw staten in 2010 hebben vastgesteld. Wij informeren uw Staten ten behoeve van uw controlerende rol.

Kernboodschap

- Het warmteplan geeft een integrale benadering van het onderwerp warmte met de ambitie om deze in 2050 volledig duurzaam in te vullen.*

De provincie Noord-Brabant heeft de ambitie dat de energievoorziening in 2050 volledig duurzaam is, dus ook de warmtevoorziening. We zien

globaal een toekomstbeeld waarbij de hoge temperatuurvraag in de industrie voor een klein deel wordt ingevuld met de beperkt beschikbare biomassa en biogas. De bronnen die kunnen voorzien in een hoge temperatuurvraag zijn beperkt in omvang, circa 10% van de huidige vraag. Daarom is er een grote druk om deze vraag weg te nemen, b.v. met procesinnovaties. Voor de vraag naar lage

Datum

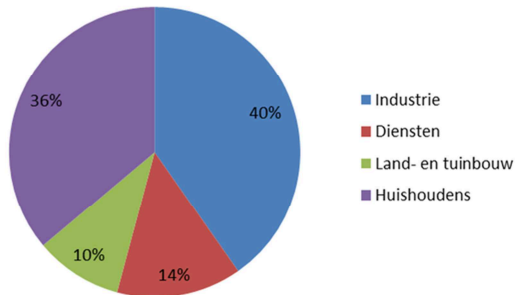
15 november 2016

Documentnummer

GS: 4073417

PS: 4113371

verdeling warmteverbruik



temperatuurwarmte bij energie-extensieve industrie, tuinbouw en gebouwde omgeving is besparing (isolatie) relatief makkelijk, waardoor de warmtevraag hier sterk afneemt. Daarnaast wordt de lage temperatuur warmtevraag ingevuld met (pure) restwarmte van de industrie, geothermie, warmte- en koude opslag (WKO) en zonnewarmte.

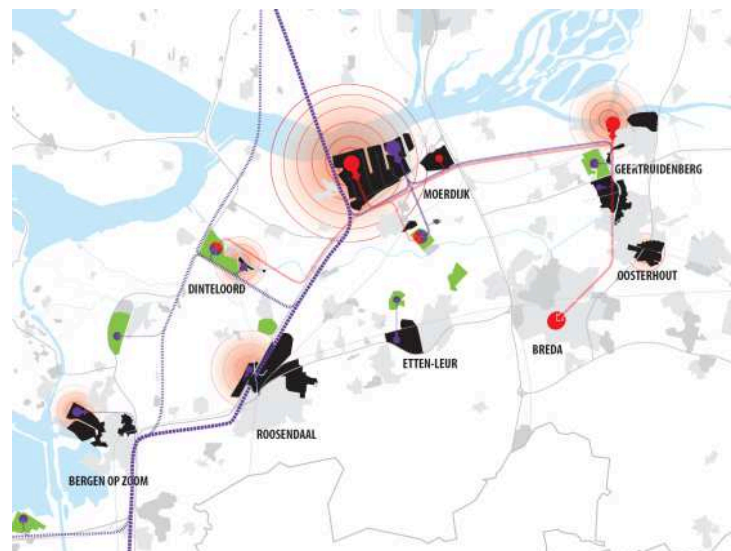
Het aanbod van duurzame warmte is beperkt. Daarom is de volgorde van wenselijkheid in het beleid:

1. het terugdringen van de vraag;
2. het gebruik van (pure) restwarmte;
3. het duurzaam opwekken van energie.

Dit is vanuit het oogpunt van de totale kosten ook financieel gezien de optimale volgorde.

2. De provincie voert samen met haar partners enkele majeure projecten uit.

- **Ontwikkelen Energyweb XL:** In samenwerking met Enexis onderzoekt de provincie businesscases voor de meest haalbare opties om restwarmte van de industrie in Moerdijk te benutten en vertaalt deze naar de uitvoering van concrete projecten. Dit doen we onder de werknaam 'Energyweb XL'. Er zijn voor Energyweb XL kansen in beeld om 2 tot 5 PJ warmte hernieuwd in te zetten (1 - 2% van het energieverbruik in Brabant). Zie ook de [Managementsamenvatting Groen licht voor Energyweb XL](#). Enexis en de provincie bereiden een samenwerkingsovereenkomst voor tot oprichting van een uitvoeringsorganisatie. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat meer partijen gaan aansluiten om mee te participeren in het vervolg.



- **Ontwikkelen geothermie:** In het kader van de Green Deal Geothermie ontwikkelt de provincie met een groot aantal partijen vijf geothermieprojecten in Brabant. Hiervoor zijn nu de volgende locaties in

onderzoek:

- Tilburg: warmtelevering aan diverse bedrijven;
 - Tilburg: levering aan warmtenet;
 - Made: levering aan tuinders;
 - Helmond: levering aan warmtenet;
 - Someren/Asten: levering aan tuinders;
- nog in eerste oriënterende fase
- Zuid-Oost Brabant: levering van stoom aan diverse bedrijven, nog dieper dan "gewone" geothermie (meer dan 4 km diep); waarschijnlijk meerdere bronnen.
 - Breda: levering aan warmtenet, ook grotere diepte.
- Het Energiefonds Brabant en Hydreco richten een Geothermie BV op die optreedt als projectontwikkelaar. Intussen heeft het ministerie EZ een bijdrage toegezegd aan de ontwikkeling van deze gezamenlijke aanpak, zijn diverse onderzoeken afgerond en is de locatie voor de eerste bron bepaald.

- **Verduurzamen Amernet:** Het warmtenet dat Tilburg en Breda van warmte voorziet is gekoppeld aan de Amercentrale, die op dit moment met name kolen verstoekt. Samen met gemeenten, warmteleveranciers (RWE, Attero) en warmteafnemers (bewoners, tuinders), intermediaire organisaties (Ennatuurlijk, Enexis, de woningcorporaties) onderzoeken we verschillende transitiepaden om het Amernet te verduurzamen. We werken aan een toekomstige warmtevoorziening die volledig duurzaam is en breed gedragen is. Binnen enkele maanden zal een besluit worden genomen over het vervolg-traject. Dat zal uiterlijk in 2024 resulteren in een sterke verduurzaming van de warmtevoorziening. Er is voorlopig nog een centrale warmtebron voor het Amernet nodig. Daarvoor zijn er twee opties: Warmte van de Amercentrale als die overgaat op biomassa, of warmte vanuit Moerdijk, in eerste instantie van Attero. Die tweede optie heeft een sterke link met EnergywebXL, dat warmte vanuit Moerdijk nuttig inzet. In de keuze tussen de twee opties is het samenwerkingsverband van de hierboven genoemde stakeholders leidend. Los van de keuze van 'het Amernet' zal de uitkoppeling van warmte vanuit Moerdijk naar Dinteloord (glastuinbouw en Agro food cluster) doorgaan.
- **Afstellen installaties in utiliteitsbouw:** Samen met de installatiebranche en vastgoedbeheerders starten we een project om installaties energetisch te optimaliseren. Onderzoeken elders wijzen erop dat hiermee veel te besparen is.
- **Verscherpen vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH):** De provincie intensificeert vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar. Dit najaar al besteden we extra aandacht aan besparingsplannen die bedrijven indienen. Dit wordt uitgevoerd door de omgevingsdiensten. Voor een deel van de bedrijven is de provincie bevoegd gezag, voor de meeste bedrijven zijn gemeentes dat.

Datum

15 november 2016

Documentnummer

GS: 4073417

PS: 4113371

- **Nul op de Meter:** Met dit project willen we het grootste deel van de woningvoorraad energie-neutraal maken. Eind dit jaar komen we in de staten terug met de stand van zaken in dit project.

Datum

15 november 2016

Documentnummer

GS: 4073417

PS: 4113371

3. *Met bovenstaande maatregelen kunnen we het doel van een verwachte energiebesparing van 2% per jaar en in 2020 11% duurzame warmte realiseren, samen met landelijke maatregelen.*

Samen met maatregelen op andere vlakken (bijvoorbeeld wind, elektrisch vervoer) komen we dan tot 1,5% energiebesparing en 14% duurzame energie voor de totale energievoorziening in 2020. Dat staat gelijk aan de doelen in het Uitvoeringsprogramma Energie.

4. *We vragen de BEA om de coördinatie van een aantal maatregelen ter hand te nemen.*

Op 1 juni 2016 hebben 16 Brabantse organisaties de Brabantse Energie Alliantie (BEA) getekend. Daarin hebben ze afgesproken om zich in te zetten voor ambitieuze energiedoelen. Bij verschillende projecten is de provincie niet in de lead en is het niet logisch dat de provincie die projecten trekt. Daarom vraagt de provincie aan de BEA om hierin haar verantwoordelijkheid te nemen en om de coördinatie van de volgende maatregelen ter hand te nemen:

- Zorg voor afspraken met de energie-intensieve industrie, om door slimme samenwerking nieuwe kansen te scheppen.
- Zorg voor een laagdrempelige beschikbaarheid van projectontwikkelaars voor het versterken van organisatiekracht voor projectontwikkeling, zodat meer projecten tot realisatie komen.
- Versterk en organiseer innovatiekracht in Brabant.
- Voer onderzoek uit naar back-casting (redenerend vanuit het einddoel, hoe realiseren we dat doel en welke stappen moeten we daarvoor terugrekenend in de tijd nemen); dat geeft richting voor toekomstige keuzes voor de energievoorziening.
- Voer een lobby naar het Rijk om verduurzaming (voor de markt) aantrekkelijker te maken.

Dit zijn maatregelen die vooral op wat langere termijn effect hebben. Ze moeten het fundament leggen om in Brabant met alle stakeholders in de periode na 2020 op een innovatieve manier de energietransitie te doorlopen.

Consequenties

1. *Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de inzet van andere partijen.*

De provincie heeft van de majeure projecten de verantwoordelijkheid voor een deel naar zich toe getrokken, maar blijft voor de uitvoering deels afhankelijk van derden. Voor de projecten waarvan we het initiatief van de BEA verwachten speelt de afhankelijkheid nog sterker. Ondanks de provinciale inzet kan het zijn dat de doelstellingen niet voor 100% of later in de tijd worden gerealiseerd.

Europese en internationale zaken

Met het Warmteplan leveren wij onze bijdrage aan/nemen wij onze verantwoordelijkheid in internationale afspraken zoals het Klimaatverdrag van

Parijs. Het is ook onderdeel van de verplichtingen die wij op ons hebben genomen in het kader van de MOU Under2 die wij vorig jaar hebben getekend.

Datum

15 november 2016

Documentnummer

GS: 4073417

PS: 4113371

Communicatie

Naar de belangrijkste stakeholders van het Warmteplan zullen we gericht communiceren.

Voor de speerpunten van het warmteplan is gerichte communicatie per project voorzien.

Overige communicatie rond het warmteplan loopt mee in het uitvoeringsprogramma en in de energychain.

Vervolg

Brabant is de eerste provincie die haar Warmteplan heeft vastgesteld. Het IPO verzamelt de warmteplannen en legt ze aan de NEA en EZ voor. Deze beoordelen de bijdrages van de provincie als bijdrage aan de nationale doelstellingen.

Wij zullen PS binnenkort nader informeren over de stand van zaken van het project Nul op de Meter.

De vorderingen van de uitvoering van het warmteplan nemen we mee in de P&C cyclus.

Bijlagen

1. Warmteplan

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: mevrouw G.M. Swaans - van der Helm, (073) 680 88 66, gswaans@brabant.nl, afd. Projecten- en Programmamanagement C van cluster Natuur en Milieu.

Opdrachtnemer: de heer J.M. van der Velden, (073) 680 87 90, jvdvelde@brabant.nl, afdeling Advies en Specialisme B van cluster Natuur en Milieu.